

PRINSEN OCH PRISET

Säkert fanns det någon som trodde att Advokatsamfundet behagade skämta när man tillkännagav att prins Zeid Ra'ad al-Hussein tilldelats 2015 års Stockholm Human Rights Award. Misstanken förstärktes då man i prismotiveringen valt att betona prinsens strider "mot sexuellt och könsrelaterat våld" och berömma honom för att ha "initierat och lett flera utredningar om misstänkta brott begångna av FN:s fredsbevarande styrkor, som våldtäkt" och så vidare.

Prins Zeid Ra'ad al-Hussein är chef för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter. I april stängde han av svensken Anders Kompass som ansvarar för kontorets fältarbete efter att först försökt avskeda honom. Kompass anklagades för "ett allvarligt brott mot protokollet" då han till den franske FN-ambassadören ska ha "läckt" en rapport om sexuella övergrepp mot barn begångna av bland annat franska soldater på plats i Centralafrikanska republiken.

Priset var inget skämt. I tisdags mottog den jordanske prinsen sin fina utmärkelse i Berwaldhallen, togs emot av hovet, mötte utrikesminister Margot Wallström.

Anders Kompass skulle också ha kommit till Stockholm, i oktober, också han för att ta emot en fin utmärkelse. Svenska FN-förbundet hade utsett honom till årets FN-vän. Han kunde inte komma.

FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic förklarar:

- Vi bjöd in honom till Stockholm och han ville gärna komma. Han vände sig till sina chefer men fick inget svar. Ett icke-svar är också ett svar som jag ser det. Tidigare hade han bjudits in till Washington och då fick han inte åka.

Utmärkelsen, säger Aleksander Gabelic, går till en person som under året gjort en särskild insats för FN-tanken och Anders Kompass har enligt Svenska FN-förbundet gjort en stor gärning genom sitt handlande, det vill säga att försöka få stopp på de sexuella övergrepp som fortfarande pågick.

- FN-personal är skyldig att leverera. Det ska vara tydligt och klart. Personalen får inte känna någon tvekan om det. Därför kändes det väldigt bra att ge utmärkelsen till en person som Anders Kompass.

Avstängningen av Kompass upphävdes redan i maj av FN:s appellationsdomstol, på formella grunder, men domstolen passade också på att skjuta högkommissariens argumentation i sank: Kompass har aldrig förnekat att han lämnat över rapporten till Frankrike, alltså hade han inte "läckt" den. Han hade aldrig försökt förstöra eller dölja några "bevis", vilket hävdats.

Anders Kompass är tillbaka på jobbet. En intern utredning har påbörjats, kanske redan avslutats. Viktigare ändå är att generalsekreteraren Ban Ki-moon efter allt ståhej beslutade att dra igång en extern utredning, alltså utanför FN-organisationen, med kommentaren: "Det här har handlagts på ett sätt som jag inte vill att det ska handläggas."

Vad tycker Aleksander Gabelic om Advokatsamfundets val av pristagare?

- Det får stå för dem. Det är deras sak. Jag förstår bara inte generalsekreterare Anna Rahmberg när hon säger att det här är en intern angelägenhet för FN. Övergrepp på barn kan aldrig vara en intern angelägenhet. Anna Rahmberg har i ett inlägg på sin blogg försvarat valet av pristagare. I sitt inlägg argumenterar hon varför det som Anders Kompass gjort trots allt kan vara fel och hoppas att "viss klarhet" uppnås i och med att den interna utredningen presenteras. Hon nämner inte den externa utredningen.

Den lär vara klar före årsskiftet. Då kommer den interna utredningen också att offentliggöras. Kanske kan Anders Kompass sedan komma till Stockholm och ta emot sin utmärkelse.

Anders Sundelin

Fokus 47/2015

Fotnot. Anders Kompass fick full upprättelse i de utredningar som nämns i slutet av artikeln. Han hade handlat korrekt. Se även mitt reportage om affären: "Svensken som inte tiger".